

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

6 iulie 2017 *

„Recurs — Concurență — Înțelegeri — Piața proiectelor referitoare la instalații de comutație cu izolație în gaz — Decizie adoptată de Comisia Europeană în urma anulării în parte a deciziei inițiale de către Tribunalul Uniunii Europene — Modificarea amenzilor — Dreptul la apărare — Lipsa adoptării unei noi comunicări privind obiecțiunile — Egalitate de tratament — Întreprindere comună — Calculul cuantumului de plecare — Gradul de contribuție la încălcare — Autoritate de lucru judecat”

În cauza C-180/16 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 29 martie 2016,

Toshiba Corp., cu sediul în Tokyo (Japonia), reprezentată de J. F. MacLennan, solicitor, de S. Sakellariou, dikigoros, de A. Schulz, Rechtsanwalt, și de J. Jourdan, avocat,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de N. Khan, în calitate de agent,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din doamna A. Prechal (raportor), președinte de cameră, domnul A. Rosas și doamna C. Toader, judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 26 aprilie 2017,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Toshiba Corp. solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 19 ianuarie 2016, Toshiba/Comisia (T-404/12, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2016:18), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei C(2012) 4381 a Comisiei din 27 iunie 2012 de modificare a Deciziei C(2006) 6762 final din 24 ianuarie 2007 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE (devenit articolul 101 TFUE)] și a articolului 53 din Acordul privind SEE în măsura în care Mitsubishi Electric Corporation și Toshiba Corporation erau destinatarele acesteia (cazul COMP/39.966 – Instalații de comutație cu izolație în gaz – Amenzi) (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Istoricul cauzei și decizia în litigiu

- 2 Istoricul cauzei este expus după cum urmează la punctele 1-20 din hotărârea atacată:
 - „1 [Toshiba] este o societate japoneză care își desfășoară activitatea în diferite sectoare, printre altele în sectorul instalațiilor de comutație cu izolație în gaz (denumite în continuare «GIS»). În intervalul octombrie 2002-aprilie 2005, activitatea acesteia în sectorul GIS era realizată de o societate comună, TM T&D Corp., deținută în părți egale cu Mitsubishi Electric Corp. (denumită în continuare «[Mitsubishi]») și dizolvată în anul 2005.
 - 2 La 24 ianuarie 2007, Comisia Comunităților Europene a adoptat Decizia C(2006) 6762 final privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/F/38.899 – Instalații de comutație cu izolație în gaz) (denumită în continuare «Decizia din 2007»).
 - 3 În Decizia din 2007, Comisia a constatat că o încălcare unică și continuă a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European existase pe piața GIS din Spațiul Economic European (SEE) între 15 aprilie 1988 și 11 mai 2004 și a aplicat destinatelor deciziei menționate, care erau producători europeni și japonezi de GIS, amenzi [...]
 - 4 Încălcarea vizată de Decizia din 2007 cuprindea trei elemente esențiale:
 - un acord semnat la Viena la 15 aprilie 1988 (denumit în continuare «acordul GQ») având ca obiect atribuirea proiectelor referitoare la GIS la scară mondială potrivit regulilor convenite, pentru a menține cotele care reflectă într-o mare măsură «cotele de piață istorice estimate»; acordul, care era aplicabil în lumea întreagă, cu excepția Statelor Unite, a Canadei, a Japoniei și a 17 țări din Europa Occidentală, se baza pe atribuirea unei «cote asociate japoneze» producătorilor japonezi și a unei «cote asociate europene» producătorilor europeni;
 - o înțelegere paralelă (denumită în continuare «înțelegerea comună») în temeiul căreia, pe de o parte, proiectele privind GIS situate în Japonia și în țările membrilor europeni ai înțelegerii erau rezervate membrilor japonezi și, respectiv, membrilor europeni ai cartelului și, pe de altă parte, proiectele privind GIS situate în celelalte țări europene erau deopotrivă rezervate grupului european, producătorii japonezi angajându-se să nu depună oferte pentru proiectele situate în Europa; cu toate acestea, în schimbul acestui angajament, astfel de proiecte trebuiau să fie notificate grupului japonez și imputate asupra «cotei asociate europene» prevăzute de acordul GQ;
 - un acord semnat la Viena la 15 aprilie 1988 și intitulat «E Group Operation Agreement for GQ Agreement» (denumit în continuare «acordul EQ»), semnat de membrii grupului european al producătorilor și având ca obiect împărțirea proiectelor referitoare la GIS atribuite grupului menționat în temeiul acordului GQ.

- 5 La articolul 1 din Decizia din 2007, Comisia a constatat că [Toshiba] participase la încălcare în perioada 15 aprilie 1988-11 mai 2004.
- 6 Pentru încălcarea menționată la articolul 1 din Decizia din 2007, prin articolul 2 din Decizia din 2007 s-a aplicat [Toshiba] o amendă în cuantum de 90 900 000 de euro, din care cuantumul de 4 650 000 de euro, care corespunde încălcării săvârșite de TM T&D, urma să fie plătit în solidar cu [Mitsubishi].
- 7 La 18 aprilie 2007, [Toshiba] a introdus o acțiune împotriva Deciziei din 2007.
- 8 Prin Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), pe de o parte, Tribunalul a respins acțiunea [Toshiba] în măsura în care viza anularea articolului 1 din Decizia din 2007. Pe de altă parte, acesta a anulat articolul 2 literele (h) și (i) din Decizia din 2007, în măsura în care o viza pe [Toshiba], pentru motivul că Comisia încălcase principiul egalității de tratament prin alegerea, în cadrul calculării cuantumului amenzii, a unui an de referință pentru [Toshiba] care era diferit de cel ales pentru participanții europeni la încălcare.
- 9 La 23 septembrie 2011, [Toshiba] a formulat recurs la Curte împotriva Hotărârii [din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343)].
- 10 La 15 februarie 2012, Comisia a trimis [Toshiba] o scrisoare privind situația de fapt care arăta că aceasta intenționa să adopte o nouă decizie de aplicare a unei amenzi (denumită în continuare «scrisoarea privind situația de fapt»). Comisia a expus faptele care erau, în opinia sa, relevante pentru calcularea cuantumului acestei amenzi, ținând seama de Hotărârea [din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343)].
- 11 La 7 și la 23 martie 2012, [Toshiba] și-a prezentat observațiile referitoare la scrisoarea privind situația de fapt.
- 12 La 12 iunie 2012, a avut loc o reuniune între reprezentanții [Toshiba] și echipa Comisiei responsabilă de caz.
- 13 Prin [d]ecizia [în litigiu], articolul 2 din Decizia din 2007 a fost modificat prin adăugarea de noi puncte la literele (h) și (i). La litera (h), [Toshiba] i-a fost aplicată o amendă în cuantum de 4 650 000 de euro, în solidar cu [Mitsubishi]. La litera (i), [Toshiba] i-a fost aplicată o amendă în cuantum de 56 793 000 de euro ca unică răspunzătoare.
- 14 Pentru a remedia inegalitatea de tratament criticată de Tribunal în Hotărârea [din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343)], Comisia s-a întemeiat, în decizia [în litigiu], pe cifrele de afaceri privind GIS globale pentru anul 2003. În măsura în care, în cursul acestui an, activitățile în materie de GIS ale [Toshiba] și ale [Mitsubishi] erau exercitate de TM T&D, Comisia a luat în considerare cifra sa de afaceri pentru anul 2003 [considerentele (59) și (60) ale deciziei (în litigiu)].
- 15 Astfel, în primul rând, în cadrul tratamentului diferențiat vizând reflectarea contribuțiilor respective ale diferitor participanți la înțelegere, Comisia a calculat cota de piață a TM T&D în anul 2003 în privința GIS (15 %-20 %) și a clasificat-o în a doua categorie conform clasificării stabilite în considerentele (482)-(488) ale Deciziei din 2007. În consecință, un cuantum ipotetic de plecare de 31 000 000 de euro a fost atribuit TM T&D [considerentul (61) al deciziei (în litigiu)].
- 16 În al doilea rând, pentru a reflecta capacitatea inegală a [Toshiba] și a [Mitsubishi] de a contribui la încălcare în perioada care a precedat crearea TM T&D, cuantumul de plecare al celei din urmă a fost împărțit între acționarii săi proporțional cu vânzările lor respective de GIS în anul 2001,

ultimul an complet care a precedat crearea TM T&D. În consecință, [Toshiba] i-a fost atribuit un quantum de plecare de 10 863 199 de euro, iar [Mitsubishi] un quantum de plecare de 20 136 801 euro [considerentele (62) și (63) ale deciziei (în litigiu)].

- 17 În al treilea rând, pentru a asigura amenzii un efect descurajator, Comisia a aplicat un coeficient de descurajare de 2 [Toshiba], în temeiul cifrei sale de afaceri pentru anul 2005 [considerentele (69)-(71) ale deciziei (în litigiu)].
 - 18 În al patrulea rând, pentru a reflecta durata încălcării în perioada care a precedat crearea TM T&D, quantumul de plecare al [Toshiba] a fost majorat cu 140 % [considerentele (73)-(76) ale deciziei (în litigiu)].
 - 19 În al cincilea rând, pentru a reflecta durata încălcării în perioada de activitate a TM T&D, [Toshiba] și [Mitsubishi] le-a fost aplicat, în solidar, un quantum corespunzător la 15 % din quantumul ipotetic de plecare al TM T&D [considerentul (77) al deciziei (în litigiu)].
 - 20 În sfârșit, în al șaselea rând, quantumul amenzii în solidar a fost multiplicat cu coeficientul de descurajare al [Toshiba] și quantumul rezultat din această multiplicare ce depășea quantumul amenzii în solidar i-a fost aplicat cu titlu individual [considerentul (78) al deciziei (în litigiu)].”
- 3 Prin Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens și alții/Comisia (C-239/11 P, C-489/11 P et C-498/11 P, nepublicată, EU:C:2013:866), Curtea a respins, în special, recursul introdus de Toshiba împotriva Hotărârii Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343).

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 4 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 12 septembrie 2012, Toshiba a formulat o acțiune având ca obiect, în principal, anularea deciziei în litigiu și, în subsidiar, reducerea quantumului amenzii care i-a fost aplicată.
- 5 În susținerea acțiunii formulate, Toshiba a invocat cinci motive, întemeiate, primul, pe încălcarea principiilor bunei administrări și proporționalității, al doilea, pe încălcarea dreptului său la apărare, al treilea, pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește quantumul de plecare al amenzii, al patrulea, pe încălcarea obligației de motivare, iar al cincilea, pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește determinarea gradului de răspundere al Toshiba în raport cu participanții europeni la încălcare.
- 6 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea.

Concluziile părților

- 7 Prin recursul formulat, Toshiba solicită Curții:
 - anularea hotărârii atacate;
 - anularea deciziei în litigiu sau reducerea quantumului amenzii care i-a fost aplicată, în temeiul articolului 261 TFUE, sau trimiterea cauzei spre judecare Tribunalului pentru a se pronunța conform aspectelor de drept invocate în hotărârea Curții și, în orice caz
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate în recurs și în procedura în primă instanță.

8 Comisia solicită Curții:

- respingerea recursului și
- obligarea Toshiba la plata cheltuielilor de judecată efectuate în recurs.

Cu privire la recurs

- 9 În susținerea recursului, Toshiba invocă trei motive, întemeiate, primul, pe încălcarea dreptului său la apărare prin faptul că decizia în litigiu nu a fost precedată de o nouă comunicare privind obiecțiunile, al doilea, pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește quantumul de plecare al amenzii și al treilea, pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește determinarea gradului de răspundere a Toshiba în raport cu participanții europeni la încălcare.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare prin faptul că decizia în litigiu nu a fost precedată de o nouă comunicare privind obiecțiunile

Argumentele părților

- 10 Prin intermediul primului motiv, Toshiba reproșează Tribunalului că a respins, la punctele 34-47 din hotărârea atacată, primul aspect al celui de al doilea motiv din acțiunea sa, prin care aceasta susținea că, drept urmare a Hotărârii Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), Comisia era obligată să îi trimită o nouă comunicare privind obiecțiunile înainte de adoptarea deciziei în litigiu și că, limitându-se la a-i trimite scrisoarea privind situația de fapt, Comisia a încălcat dreptul acesteia la apărare și, în special, dreptul de a fi audiată.
- 11 Toshiba apreciază că comunicarea obiecțiunilor din 20 aprilie 2006 (denumită în continuare „comunicarea obiecțiunilor din 2006”) privește numai Decizia din 2007. Prin urmare, Tribunalul ar fi afirmat în mod greșit, la punctul 42 din hotărârea atacată, că faptul că decizia atacată constituie o decizie de modificare a Deciziei din 2007 înseamnă că procedura adoptării sale „se înscrie în prelungirea procedurii care a condus la adoptarea Deciziei din 2007”.
- 12 Astfel cum ar fi afirmat în mod întemeiat Tribunalul la punctul 74 din hotărârea atacată, în ceea ce privește impozitarea quantumului suplimentar al amenzii, Comisia era obligată în special să furnizeze Toshiba elemente suplimentare în ceea ce privește modalitățile de punere în aplicare a intenției sale de a asigura efectul descurajator al amenzii, pentru a-i permite să își susțină în mod util punctul de vedere. Totuși, această afirmație ar fi incompatibilă cu concluzia, enunțată la același punct din hotărârea atacată, conform căreia Comisia nu era obligată să îi trimită o nouă comunicare privind obiecțiunile în care să figureze aceste elemente.
- 13 Toshiba susține că, întrucât scrisoarea privind situația de fapt nu are un statut procedural special, astfel cum a arătat Tribunalul la punctul 75 din hotărârea atacată, iar comunicarea privind obiecțiunile este unicul mecanism procedural prevăzut de dreptul concurenței al Uniunii pentru ca informațiile necesare să îi fie comunicate astfel încât să îi garanteze posibilitatea de a fi audiată de Comisie, respectarea dreptului său de a fi audiată cu privire la modalitățile de calcul al amenzii pe care Comisia avea intenția să i-o aplice presupunea, în speță, trimiterea unei noi comunicări privind obiecțiunile.
- 14 Comisia susține în schimb că, dacă primul motiv ar trebui să fie interpretat în sensul că o amendă nu putea fi impusă decât în temeiul unei noi proceduri, inclusiv trimiterea unei comunicări privind obiecțiunile care să reia ansamblul faptelor care stabileau existența încălcării, acesta ar fi inadmisibil, deoarece nu a fost invocat în fața Tribunalului.

- 15 În orice caz, acest motiv ar fi vădit nefondat.
- 16 În primul rând, la punctul 42 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi admis în mod întemeiat că procedura care a condus la adoptarea deciziei în litigiu se înscrie în prelungirea procedurii în urma căreia a rezultat Decizia din 2007. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, o nelegalitate nu afectează o decizie decât din momentul în care aceasta a intervenit.
- 17 În continuare, deși, în speță, Comisia a trimis o scrisoare privind situația de fapt înainte de adoptarea deciziei în litigiu, aceasta nu avea nicio obligație în acest sens, deoarece cerința, consacrată printr-o jurisprudență constantă a Curții, conform căreia întreprinderile trebuie să fie informate cu privire la intenția Comisiei de a le aplica o amendă înainte de adoptarea unei decizii, ar fi fost respectată deja prin comunicarea obiecțiunilor din 2006.
- 18 În sfârșit, punctul 74 din hotărârea atacată ar fi afectat de o eroare de drept. Astfel, jurisprudența pe care se întemeiază Tribunalul nu ar privi decât cerința conform căreia, în cursul procedurii administrative, întreprinderii care face obiectul unei anchete trebuie să i se fi oferit posibilitatea să își prezinte în mod util punctul de vedere asupra caracterului veridic și pertinent al faptelor și circumstanțelor invocate, precum și asupra înscrisurilor reținute de Comisie în susținerea afirmației sale privind existența unei încălcări a normelor din Tratatul FUE în materie de concurență. În schimb, această jurisprudență nu ar privi calculul amenzii impuse ca urmare a constatării existenței unei astfel de încălcări.

Aprecierea Curții

- 19 Cu titlu introductiv, excepția de inadmisibilitate ridicată de Comisie trebuie respinsă.
- 20 Astfel, în condițiile în care, prin intermediul primului său motiv, Toshiba reproșează, în esență, Tribunalului că a respins argumentația sa conform căreia Comisia nu putea adopta decizia în litigiu fără să îi adreseze o nouă comunicare privind obiecțiunile, argumentând, în special, că, în mod contrar celor statuate de Tribunal, procedura care a condus la adoptarea deciziei în litigiu nu s-ar înscrie în prelungirea procedurii în urma căreia a rezultat Decizia din 2007, în mod clar nu ar fi vorba despre un nou motiv.
- 21 Pe fond, în mod întemeiat, la punctele 40 și 41 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a întemeiat pe principiul, consacrat de o jurisprudență constantă a Curții, conform căreia, pentru a-și îndeplini obligația de a respecta dreptul întreprinderilor de a fi audiate, Comisia este obligată să indice în mod expres, în comunicarea privind obiecțiunile, că va examina dacă este necesar să aplice amenzi întreprinderilor în cauză și să enunțe principalele elemente de fapt și de drept susceptibile să conducă la aplicarea unei amenzi, precum gravitatea și durata presupusei încălcări și împrejurarea că aceasta a fost săvârșită cu intenție sau din neglijență. De asemenea, reiese din această jurisprudență că Comisia nu este, în schimb, obligată, odată ce a indicat elementele de fapt și de drept pe care își va întemeia calculul cuantumului amenzilor, să precizeze modul în care va folosi fiecare dintre aceste elemente pentru stabilirea cuantumului amenzii (a se vedea în special Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctele 428 și 437).
- 22 De asemenea, Tribunalul a considerat în mod întemeiat, la punctul 42 din hotărârea atacată, că, întrucât adoptarea Deciziei din 2007 a fost precedată de trimiterea comunicării obiecțiunilor din 2006 și ținând seama de faptul că decizia în litigiu prevede în mod explicit că reprezintă o decizie de modificare a Deciziei din 2007, procedura adoptării sale se înscrie în prelungirea procedurii care a condus la adoptarea Deciziei din 2007.

- 23 Tribunalul a putut deduce, fără a săvârși o eroare de drept, la același punct din hotărârea atacată, că conținutul comunicării privind obiecțiunile din 2006 poate fi luat în considerare pentru a verifica respectarea dreptului la apărare al Toshiba în procedura care a condus la adoptarea deciziei în litigiu, în măsura în care nu este repus în discuție de Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011 Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343).
- 24 În această privință, trebuie amintit că anularea unui act al Uniunii nu afectează în mod obligatoriu actele pregătitoare ale acestuia, deoarece procedura având ca obiect înlocuirea unui astfel de act poate fi reluată, în principiu, exact din punctul în care a apărut nelegalitatea. Anularea actului nu afectează, în principiu, validitatea măsurilor pregătitoare ale acestuia, anterioare etapei în care acest viciu a fost constatat. Dacă se constată că anularea nu afectează validitatea actelor de procedură anterioare, Comisia nu este obligată, numai din cauza acestei anulări, să adreseze o nouă comunicare privind obiecțiunile întreprinderilor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 octombrie 2002, *Limborgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P și C-254/99 P, EU:C:2002:582, punctele 73-75, precum și 80 și 81).
- 25 În plus, după ce a constatat, la punctele 43 și 44 din hotărârea atacată, că comunicarea obiecțiunilor din 2006 cuprindea elemente de fapt și de drept privind calculul cuantumului amenzilor impuse de jurisprudența amintită la punctul 40 din această hotărâre și, la punctele 45 și 46 din hotărârea menționată, că Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), nu a pus în discuție veracitatea, relevanța sau temeinicia acestor elemente, constatări factuale, de altfel necontestate de Toshiba, Tribunalul a dedus în mod corect, la punctul 47 din hotărârea atacată, că Hotărârea menționată a Tribunalului din 12 iulie 2011 nu se opunea posibilității de a lua în considerare informațiile menționate cu ocazia controlului respectării dreptului la apărare al Toshiba în cadrul procedurii care a condus la adoptarea deciziei în litigiu.
- 26 Pe de altă parte, deoarece viciul constatat în Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), a intervenit în momentul adoptării Deciziei din 2007, anularea acestei decizii nu a afectat validitatea măsurilor pregătitoare ale acesteia, care sunt anterioare etapei în care acest viciu a intervenit, în conformitate cu principiul consacrat de jurisprudența amintită la punctul 24 din prezenta hotărâre.
- 27 Trebuie de asemenea să se observe că, în răspuns la argumentația Toshiba conform căreia viciul constatat privea o eroare de drept material care afecta inevitabil validitatea măsurilor pregătitoare ale Deciziei din 2007, Tribunalul a constatat, la punctul 62 din hotărârea atacată, că Toshiba nu precizase în ce mod aceste măsuri ar fi fost viciate de Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), și a adăugat, la punctul 63 din hotărârea atacată, că criticile emise de Tribunal în această hotărâre din 12 iulie 2011 nu vizau nici identificarea situației de fapt și aprecierea juridică a încălcării săvârșite de reclamantă, nici determinarea factorilor care trebuie luați în considerare cu ocazia stabilirii cuantumului amenzii, ci numai alegerea datelor de referință care trebuiau să servească la calculul detaliat și, în consecință, un element care nu trebuia să fie precizat în comunicarea privind obiecțiunile.
- 28 Prin urmare, Tribunalul, în exercitarea puterii sale, în principiu, suverane, de apreciere a faptelor și a elementelor de probă, a constatat, fără ca Toshiba să fi invocat vreo denaturare a acestor elemente, că aceasta nu demonstrase că anularea Deciziei din 2007 prin Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), a avut incidență asupra validității comunicării obiecțiunilor din 2006 și că acest lucru nu este valabil de altfel, întrucât viciul constatat nu privea obiecțiunile ridicate împotriva Toshiba, nici factorii ce trebuiau luați în considerare la stabilirea cuantumului amenzii sale.
- 29 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție, în mod contrar celor susținute de Toshiba, cu privire la principiul care ar rezulta din jurisprudența citată la punctul 71 din hotărârea atacată și din care Tribunalul a dedus, la punctul 74 din hotărârea menționată, că Comisia ar fi obligată, ca urmare a

transmiterii comunicării privind obiecțiunile, să furnizeze întreprinderii în cauză elemente suplimentare în ceea ce privește modalitățile de punere în aplicare a intenției sale de a asigura efectul descurajator al amenziilor, pentru a-i permite să își susțină în mod util punctul de vedere în această privință.

- 30 Astfel, se impune constatarea faptului că un astfel de principiu nu rezultă din jurisprudența Curții la care se referă Tribunalul la punctul 71 din hotărârea atacată, și anume cea care rezultă din cuprinsul punctului 66 din Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6), și nici, de altfel, din alte hotărâri ale Curții, întrucât, în această jurisprudență, Curtea se limitează să amintească principiul conform căruia respectarea dreptului la apărare impune ca, în cursul procedurii administrative, întreprinderii interesate să i se fi oferit posibilitatea să își exprime în mod util punctul de vedere asupra caracterului veridic și pertinent al faptelor și a circumstanțelor invocate, precum și asupra înscrisurilor reținute de Comisie în susținerea afirmației sale privind existența unei încălcări a tratatului.
- 31 În cazul în care, astfel cum reiese din considerațiile de mai sus, punctul 74 din hotărârea atacată este afectat de o eroare de drept, aceasta nu rămâne fără incidență asupra validității hotărârii atacate, întrucât dispozitivul ei este întemeiat în suficientă măsură pe alte motive de drept (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 29 martie 2011, ThyssenKrupp Nirosta/Comisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, punctul 136).
- 32 Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctelor precedente din prezenta hotărâre, Tribunalul, în urma raționamentului făcut la punctele 40-65 din hotărârea atacată, a constatat în mod corect că, deși Comisia nu a transmis Toshiba o nouă comunicare privind obiecțiunile, dreptul la apărare al acesteia nu a fost încălcat.
- 33 Se poate aminti de asemenea că, deși, în anumite împrejurări, în special atunci când Comisia intenționează să aplice noi linii directoare privind calcularea amenzilor și cu condiția ca acest fapt să nu implice ca ea să anticipeze în mod nepotrivit decizia sa cu privire la obiecțiuni, poate fi de dorit ca Comisia să furnizeze precizări cu privire la modalitatea în care înțelege să utilizeze criteriile imperative ale gravității și duratei încălcării în vederea stabilirii cuantumului amenzilor, nu este mai puțin adevărat că dreptul de a fi audiat nu acoperă astfel de elemente referitoare la metoda de stabilire a cuantumului amenzilor (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctele 438 și 439).
- 34 În sfârșit, deși, în speță, Comisia, prin trimiterea scrisorii privind situația de fapt, a înțeles să furnizeze Toshiba precizări cu privire la noile elemente ale metodei de stabilire a cuantumului amenzii sale care considera că se impun ca urmare a anulării parțiale a Deciziei din 2007 prin Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), și deși este cert că Toshiba a putut să se exprime, atât în scris, cât și în cursul unei reuniuni, cu privire la aceste elemente, astfel cum confirmă decizia în litigiu, nu este mai puțin adevărat că, prin natura lor, aceste elemente nu trebuiau, în conformitate cu jurisprudența amintită la punctul 21 din prezenta hotărâre, să facă obiectul unei noi comunicări privind obiecțiunile.
- 35 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, primul motiv trebuie înlăturat.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește stabilirea cuantumului de plecare al amenzii

Argumentele părților

- 36 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Toshiba susține că Tribunalul, prin faptul că a respins al treilea motiv al acțiunii sale, prin care aceasta arăta că Comisia, în scopul de a pune în executare Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), ar fi trebuit să calculeze amenda pe care i-a aplicat-o pe baza cifrei de afaceri a TM T&D corespunzătoare anului 2003, iar nu pe baza cuantumului de plecare al amenzii atribuite acestei întreprinderi, a încălcat principiul egalității de tratament.
- 37 Toshiba amintește că, în fața Comisiei și a Tribunalului, a susținut, pe de o parte, că metoda de calcul al amenzii care i-a fost aplicată încălca principiul egalității de tratament, deoarece nu reflecta ponderea individuală a participării Toshiba la încălcare, înainte de crearea TM T&D, ceea ce solicită Tribunalul la punctul 290 din Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), și ceea ce corespunde abordării adoptate în cazul întreprinderilor europene. Pe de altă parte, aceasta a arătat că Comisia ar fi trebuit să calculeze cuantumul de plecare al amenzii care i-a fost aplicată pe baza cifrei sale de afaceri din anul 2003, adică atribuindu-i 35 % din cifra de afaceri realizată de TM T&D în anul 2003.
- 38 Toshiba susține că punctul 115 din hotărârea atacată este afectat de nemotivare, întrucât faptul, în sine incontestabil, că amenda care i-a fost aplicată nu putea fi calculată „exact în același mod” ca cea a întreprinderilor europene nu poate explica în ce mod metoda propusă de Toshiba era mai puțin adecvată decât cea a Comisiei pentru a asigura o egalitate de tratament între Toshiba și întreprinderile europene.
- 39 În plus, împrejurarea pe care s-a întemeiat Tribunalul, la punctele 116, 117 și 123-125 din hotărârea atacată, pentru a respinge metoda de calcul al amenzii propusă de Toshiba, și anume că TM T&D era o întreprindere comună răspunzătoare pe deplin de producția și de vânzarea de GIS în anul 2003 care constituia o entitate distinctă de acționarii săi, deși nu poate fi contestată, ar fi lipsită de relevanță în acest context.
- 40 Utilizarea cuantumului de plecare al amenzii aplicate TM T&D nu ar reflecta decât ponderea participării TM T&D la încălcare, astfel cum a fost constatată la punctul 66 din decizia în litigiu și la punctul 128 din hotărârea atacată, și ar fi fost utilizat în mod corect de Comisie în vederea calculului amenzii datorate de întreprinderea comună.
- 41 În schimb, stabilirea cuantumului de plecare al amenzii aplicate Toshiba pe baza cifrei sale teoretice de afaceri pentru anul 2003, echivalent cu 35 % din cifra de afaceri realizată de TM T&D în anul 2003, ar fi fost un criteriu obiectiv care ar fi exprimat în mod corect nocivitatea practicii restrictive a Toshiba înainte de crearea TM T&D.
- 42 Această metodologie ar fi permis ca Toshiba să fie tratată în același mod ca producătorii europeni la calcularea amenzilor. Astfel, mai întâi, ar fi fost calculată o cifră de afaceri proprie Toshiba. În continuare, în funcție de cota de piață a Toshiba, calculată pe baza acestei cifre de afaceri, ea ar fi putut fi clasificată într-una din categoriile privind quantumurile de plecare identificate în Decizia din 2007, în speță, cea care permitea atribuirea unui quantum de plecare de 9 milioane de euro.
- 43 În schimb, metoda reținută de Comisie ar fi condus-o să nu aplice această metodologie de calcul al amenzii. Ca urmare a atribuirii unei părți din quantumul de plecare al amenzii al TM T&D, Toshiba i s-a atribuit un quantum de plecare artificial de 10 863 199 de euro, care nu corespunde cu niciuna din categoriile de quantumuri de plecare identificate în Decizia din 2007.

- 44 Metoda de calcul propusă de Toshiba nu ar fi mai artificială decât cea aplicată de Comisie. Astfel, calculul cuantumului amenzii Toshiba ar necesita, în orice caz, modalități speciale. Tribunalul ar fi omis să explice, în special la punctul 128 din hotărârea atacată, de ce metoda Comisiei care presupunea divizarea cuantumului de plecare al amenzii TM T&D era mai puțin artificială decât cea propusă de Toshiba, care consta în divizarea cifrei de afaceri a TM T&D.
- 45 Deși, astfel cum a indicat Tribunalul la punctul 121 din hotărârea atacată, Comisia a urmat metoda evocată de Tribunal în Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), ca un exemplu adecvat al unei metode alternative care ar fi compatibilă cu principiul egalității de tratament, nu ar rezulta că această metodă era mai adecvată decât cea propusă de Toshiba și nu încălca principiul respectiv. De asemenea, faptul că, inițial, Toshiba a sugerat o altă metodă de calcul, întemeiată pe cuantumul de plecare al întreprinderii comune, nu ar determina legalitatea unei astfel de metode.
- 46 Comisia susține că metodologia propusă de Toshiba în recursul său este mai artificială decât cea reținută în decizia în litigiu, întrucât aceasta implică artificii de a-i atribui o cifră de afaceri pentru un an în care aceasta nu a realizat nicio cifră de afaceri.
- 47 În orice caz, deoarece întreprinderea comună a fost deținută în părți egale cu Mitsubishi, o anumită „cifră de afaceri” a Toshiba pentru anul 2003 în domeniul GIS nu putea fi calculată decât atribuindu-i-se 50 % din cifra de afaceri a întreprinderii comune, și anume echivalentul a 176,61 milioane de euro, ceea ce ar corespunde cu o cotă de piață puțin mai mare decât 8 %, iar nu unei cifre de afaceri de 123,6 milioane de euro, care corespunde unei cote de 35 % din cifra de afaceri a întreprinderii comune și unei cote de piață aferente a 5,6 %, astfel cum arată Toshiba.
- 48 Deși Curtea trebuia să concluzioneze că Comisia ar fi putut calcula amenda conform metodei susținute în prezent de Toshiba, aceasta nu ar demonstra că o asemenea eroare de drept a fost săvârșită de Comisie.
- 49 Astfel, dezbaterile nu ar privi cea mai bună metodă posibilă, ci legalitatea celei aplicate în decizia în litigiu. În această privință, Comisia arată că metoda susținută în prezent de Toshiba este diferită de cea prezentată inițial de aceasta, care consta în distribuirea în părți egale între Toshiba și Mitsubishi a cuantumului de plecare al amenzii întreprinderii comune calculat la cifra sa de afaceri pentru anul 2003, și de cea avută în vedere de Tribunal în Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343). Prin urmare, nu se poate susține că această metodă este singura care poate fi utilizată pentru a stabili amenda Toshiba cu referire la cifra de afaceri din anul 2003.
- 50 Comisia concluzionează că nu a fost săvârșită nicio eroare de drept de către Tribunal, întrucât acesta nu s-a îndepărtat de la principiul comparabilității cifrei de afaceri a „diverselor întreprinderi”, întreprinderea în cauză care a realizat o cifră de afaceri în 2003 neputând fi alta decât întreprinderea comună.

Aprecierea Curții

- 51 Întemeindu-se în special pe considerentele (62) și (66) ale deciziei în litigiu, Tribunalul a statuat în mod întemeiat, în principal în ce privește motivele expuse la punctele 114-117 și 123-125 din hotărârea atacată, că, din faptul că Toshiba nu realizase vânzări de GIS în anul de referință 2003, Comisia a putut deduce că ar fi inadecvat să calculeze pentru această întreprindere o cifră de afaceri virtuală pentru acest an, divizând în mod artificial cifra de afaceri a TM T&D pentru anul 2003, neținând seama de faptul că această întreprindere comună activa pe piață în anul de referință ca operator distinct de acționarii săi.

- 52 Astfel, împrejurarea că, în anul 2003, Toshiba nu a realizat o cifră de afaceri proprie în sectorul GIS constituie un element care diferențiază în mod obiectiv situația sa de cea a altor întreprinderi care au participat la înțelegere, în special întreprinderile europene, fapt din care rezultă că amenda care i-a fost aplicată trebuia să fie calculată pe baza cifrei de afaceri efective, astfel cum a fost realizată de TM T&D în anul 2003, iar nu pe baza unei cifre de afaceri virtuale, obținută prin divizarea cifrei de afaceri a TM T&D.
- 53 După cum a arătat Tribunalul la punctul 125 din hotărârea atacată, abordarea pe care o propune Toshiba ar presupune, în fapt, îndepărtarea de la intenția manifestată de Comisia de a se întemeia pe cifrele de afaceri realizate în anul 2003 la stabilirea cuantumului amenzilor.
- 54 Metoda de calcul pe care o propune Toshiba, prin faptul că ar conduce la compararea unei cifre de afaceri virtuale pentru Toshiba cu cifrele de afaceri reale pentru întreprinderile europene, nu ar permite de altfel determinarea pentru Toshiba și pentru Mitsubishi a unui quantum de plecare al amenzii care să reflecte în mod adecvat ponderea participării lor la încălcare, în anul 2003, mai precis, ponderea combinată a acestor întreprinderi prin intermediul TM T&D, cum a indicat, în esență, Comisia în considerentul (66) al deciziei în litigiu.
- 55 Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 102 din concluzii, este de asemenea neclar dacă această metodă alternativă permite o utilizare mai directă a cifrei de afaceri a TM T&D pentru anul 2003 și oferă o imagine mai exactă a poziției Toshiba pe piață în același an, având în vedere că impune să se urmeze două etape suplimentare, și anume calculul cifrei de afaceri teoretice a Toshiba pentru anul 2003 și, pe această bază, determinarea cotei sale de piață teoretice pentru același an.
- 56 În sfârșit, deși, în decizia în litigiu, Toshiba i s-a atribuit un quantum de plecare al amenzii care nu corespundea niciunui quantum de plecare dintre cele atribuite grupurilor identificate în Decizia din 2007, această împrejurare este simpla consecință a faptului că, în această decizie, quantumul de plecare al Toshiba a fost calculat utilizând o fracțiune din quantumul de plecare al TM T&D. Întrucât Toshiba nu susține că, clasificând TM T&D în a doua grupă definită în decizia menționată, Comisia ar fi încălcat principiul egalității de tratament, aceasta nu poate susține că i s-a atribuit un quantum de plecare al amenzii mai ridicat decât cel atribuit întreprinderilor de dimensiuni comparabile.
- 57 Având în vedere considerațiile de mai sus, al doilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește determinarea gradului de răspundere a Toshiba în raport cu participanții europeni la încălcare

Argumentele părților

- 58 Prin intermediul celui de al treilea motiv, Toshiba reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat, la punctele 141 și 142 din hotărârea atacată, că Comisia nu încălcăse principiul egalității de tratament atunci când a respins, în decizia în litigiu, cererea sa de a-i impune un quantum al amenzii mai scăzut, întrucât gradul său de răspundere pentru încălcare este mai scăzut decât acela al participanților europeni la înțelegere.
- 59 Toshiba consideră că decurge din jurisprudență că, după ce a stabilit existența unei înțelegeri și a identificat participanții la aceasta, Comisia este obligată, atunci când impune amenzi, să examineze gravitatea relativă a participării fiecărei întreprinderi și să adapteze sancțiunea la comportamentul individual și la caracteristicile specifice ale participării întreprinderii în cauză la încălcarea unică și continuă.

- 60 Tribunalul ar fi considerat în mod greșit, la punctul 142 din hotărârea atacată, că „contribuția [Toshiba] la încălcare este comparabilă cu cea a întreprinderilor europene”, ceea ce implică faptul că Comisia nu a încălcat principiul egalității de tratament pentru motivul, enunțat la punctul 141 din această hotărâre, că punerea în aplicare a înțelegerii comune constituia o „contribuție necesară” la obiectivele încălcării în ansamblul său sau o „condiție prealabilă” în ceea ce privește atribuirea proiectelor între producătorii europeni.
- 61 În speță, ar fi, astfel, evident că întreprinderile japoneze nu au cauzat pe piața SEE același prejudiciu și au contribuit mai puțin la încălcarea globală decât producătorii europeni, deoarece aceștia din urmă au mers chiar mai departe, repartizându-și proiectele europene prin intermediul unor acte coluzive pozitive.
- 62 Comisia susține că al treilea motiv este inadmisibil, deoarece depășește argumentația Toshiba în primă instanță.
- 63 Astfel, acest motiv ar constitui o contestare a confirmării, în decizia în litigiu, a constatărilor cu privire la gravitatea relativă a încălcării săvârșite de Toshiba, cuprinse în Decizia din 2007. Or, aceste constatări, deși au fost contestate în cadrul celui de al cincilea motiv invocat în fața Tribunalului în cauza în care s-a pronunțat hotărârea atacată, nu ar face parte din argumentația sa, astfel cum aceasta ar fi admis în primă instanță, în cadrul memoriului său în replică. Așadar, în cadrul acestui memoriu, Toshiba ar fi abandonat argumentele referitoare la acest aspect al gravității relative a încălcării sale.
- 64 În subsidiar, Comisia arată că al treilea motiv este inadmisibil, întrucât se referă la un aspect care beneficiază de autoritate de lucru judecat.
- 65 În Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), Tribunalul ar fi apreciat gravitatea încălcării săvârșite de Toshiba în raport cu o încălcare unică și continuă. Întrucât acest aspect beneficiază în prezent de autoritate de lucru judecat, nu ar mai putea fi însă repus în discuție în cadrul prezentei proceduri.
- 66 În sfârșit, Comisia susține că, în cazul în care Căteea ar aprecia că al treilea motiv este admisibil, acesta ar trebui respins ca nefondat. Ea se referă, în această privință, la principiul care decurge din jurisprudență, conform căruia împrejurarea că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri globale nu poate să o disculpe de răspunderea pentru încălcare, dacă s-a dovedit că trebuia în mod necesar să cunoască, pe de o parte, că activitatea coluzivă la care a participat se înscria într-un plan global și, pe de altă parte, că acest plan global acoperea toate elementele constitutive ale înțelegerii.

Aprecierea Curții

– Cu privire la admisibilitate

- 67 Cele două excepții de inadmisibilitate invocate de Comisie trebuie respinse.
- 68 În ceea ce privește, în primul rând, argumentul întemeiat pe faptul că aspectul care face obiectul celui de al treilea motiv nu ar fi fost invocat în fața Tribunalului, trebuie să se constate că situația a fost efectiv aceasta. Astfel, în cadrul celui de al cincilea motiv de recurs, Toshiba arată că Comisia nu a ținut cont de presupusa sa contribuție la înțelegere în momentul în care a stabilit amenda, în special când a stabilit cuantumul de plecare al acesteia, ceea ce ar constitui o încălcare a principiului egalității de tratament. În plus, în memoriul său în replică, în fața Tribunalului, Toshiba nu a renunțat la cel de al cincilea motiv menționat.

- 69 În al doilea rând, în ceea ce privește obiecția pe care o deduce Comisia din principiul autorității de lucru judecat, trebuie să se constate că aceasta se bazează pe premisa conform căreia, în cadrul recursului său, Toshiba ar contesta existența unei încălcări unice și continue.
- 70 Or, nu aceasta este situația, deoarece al treilea motiv se limitează la aspectul distinct al stabilirii cuantumului amenzii aplicate Toshiba în considerarea gravității încălcării care îi este reproșată.
- 71 În schimb, acest ultim aspect, care nu se referă la existența încălcării unice și continue reținute împotriva Toshiba, ci la stabilirea cuantumului amenzii în raport cu gravitatea încălcării care i-a fost reproșată, a făcut obiectul unei examinări specifice de către Tribunal în Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343).
- 72 Astfel, la punctele 258-261 din hotărârea menționată, Tribunalul a înlăturat primul aspect al celui de al patrulea motiv de recurs al Toshiba, prin care aceasta arătase că Comisia nu ținuse cont de faptul că gravitatea relativă a participării sale la înțelegere era mai scăzută decât cea reproșată producătorilor europeni, în măsura în care Toshiba participase numai la înțelegerea comună prin care se angaja să nu prezinte oferte pentru proiectele referitoare la GIS care erau situate în Europa, în condițiile în care producătorii europeni participaseră, în plus, la acordul EQ care avea ca obiect împărțirea acestor proiecte.
- 73 În continuare, trebuie să se arate că Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), a făcut obiectul unui recurs în fața Curții.
- 74 Ca urmare a respingerii acestui recurs prin Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens și alții/Comisia (C-239/11 P, C-489/11 P și C-498/11 P, nepublicată, EU:C:2013:866), Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), mai precis, dispozitivul acesteia, precum și motivele care constituie temeiul necesar al hotărârii, a dobândit un caracter definitiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 februarie 2009, Gorostiaga Atxalandabaso/Parlamentul European, C-308/07 P, EU:C:2009:103, punctul 57).
- 75 Este adevărat că, în cadrul recursului împotriva Hotărârii Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), Toshiba nu a contestat punctele 258-262 din această hotărâre.
- 76 Cu toate acestea, conform articolului 169 din Regulamentul de procedură al Curții, pe calea recursului, se poate cere anularea, în tot sau în parte, a deciziei Tribunalului, astfel cum figurează în dispozitivul hotărârii atacate.
- 77 În consecință, în cadrul recursului său împotriva Hotărârii Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), Toshiba nu putea contesta motivele cuprinse la punctele 258-262 din această hotărâre fără să repună în discuție dispozitivul acesteia, în măsura în care, prin intermediul acestuia, Tribunalul anulase amenda care i-a fost aplicată.
- 78 Or, nu se poate reproșa Toshiba că nu a contestat motivele respective în cadrul recursului în fața Curții, ci a limitat recursul său la motivele Hotărârii Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), care se refereau la încălcarea care îi era imputată.
- 79 Nimeni nu poate fi, astfel, constrâns să acționeze împotriva propriilor interese, în scopul protecției drepturilor sale procedurale, din care face parte și dreptul de a formula recurs în fața Curții.

80 Prin urmare, examinând, la punctele 139-141 din hotărârea atacată, aspectul referitor la conformitatea cu principiul egalității de tratament a stabilirii cuantumului amenzii aplicate Toshiba în funcție de gravitatea încălcării care îi este imputată, în raport cu cea reținută pentru producătorii europeni, Tribunalul nu a încălcat autoritatea de lucru judecat de care se bucură Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343).

– Cu privire la fond

81 La punctele 141 și 142 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat, fără a săvârși o eroare de drept, că, întrucât participarea întreprinderilor japoneze la acordul comun era o „condiție prealabilă” pentru punerea în aplicare efectivă a acordului EQ la care au participat numai întreprinderile europene și că, astfel, respectarea angajamentelor de către întreprinderile japoneze, în temeiul înțelegerii comune, constituia o „contribuție necesară” pentru funcționarea încălcării, trebuia să se concluzioneze că contribuția Toshiba la încălcare este comparabilă cu cea a întreprinderilor europene.

82 În plus, la punctul 141 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a referit la punctul 261 din Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, EU:T:2011:343), la care Tribunalul a statuat, de asemenea, în mod întemeiat, că, având în vedere că Toshiba se angajase, în temeiul înțelegerii comune, să nu opereze pe piața SEE, era inutil ca aceasta să participe, în plus, la acordul EQ, care avea ca obiect împărțirea proiectelor referitoare la GIS pe piața SEE. Faptul că Toshiba nu participa la acordul EQ era, astfel, lipsit de relevanță și nu era rezultatul alegerii sale.

83 Cu alte cuvinte, așa cum a arătat avocatul general la punctul 134 din concluzii, Tribunalul a statuat în mod corect că faptul că Toshiba nu a participat la acordul EQ reprezintă o simplă consecință a participării sale la înțelegerea comună și nu implică, în consecință, că comportamentul său era mai puțin grav decât cel al producătorilor europeni.

84 În aceste condiții, Toshiba nu putea reproșa Comisiei că nu i-a acordat o reducere a cuantumului amenzii în considerarea faptului că nu a participat la acordul EQ.

85 Având în vedere ceea ce precedă, este necesar să se constate că al treilea motiv nu este fondat și trebuie respins.

86 Prin urmare, întrucât niciunul dintre motivele invocate de Toshiba nu poate fi admis, recursul trebuie respins.

Cu privire la cheltuielile de judecată

87 În temeiul articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

88 Întrucât Comisia a solicitat obligarea Toshiba la plata cheltuielilor de judecată, iar aceasta din urmă a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Toshiba Corp. la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături